

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Sjøauremerkinger i Namdalen

Resultat av merkinger i perioden 2002-06

Rapport nr 2012-2

Foto: Roar Lund

Forord

Lakseutvalget for Namsenvassdraget v/ leder Eystein Fiskum etterlyste i møte i mai 2002 mer kunnskap om sjøauren i Namsenvassdraget. Dette var starten på mer systematisk innsamling av data om sjøaure. Innsamling av materiale og merking har vært et lavkostprosjekt og har stort sett foregått på dugnad. Ålefisker Rune Flatås merket sjøaure som han fikk som bifangst i sine åleruser i Eidsvatnet høsten 2002 og 2003. Steinar Elden merket sjøaure fra sine kilenøtter i Namsfjorden sommersesongen 2003, 2004, 2005 og 2006. Lena Bakken og Stig Kristiansen har bearbeidet merkematerialet. Rapporten er ført i pennen av undertegnede. Laks har vel alltid vært prioritert foran sjøaure, også når det gjelder innhenting av kunnskap og rapportering. Dette er også årsaken til at rapporteringen fra innhenting av sjøauredatane fra Namdalen ikke har skjedd tidligere. Stor takk til Eva Thorstad ved Norsk Institutt for naturforskning som velvillig har lest gjennom manus og kommet med gode innspill og forslag til forbedringer.

Steinkjer, januar 2012

Anton Rikstad, fiskeforvalter

Fra sjøauremerkingen i Namsfjorden. Foto: Anton Rikstad

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

miljøvernavdelingen

R A P P O R T

Nr 2 - 2012

TITTEL

DATO:

Sjøauremerkinger i Namdalen

januar 2012

FORFATTERE

ANT. SIDER:

Anton Rikstad og Lena Bakken

12

AVDELING/ENHET

ANSV. SIGN:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvernavdelingen

Ari

EKSTRAKT

Rapporten gir oversikt over merkinger og gjenfangster av sjøaure i Namsen og Namsfjorden i perioden 2002 – 2006. De fleste gjenfangstene (85 %) er gjort i nærområdene, men enkelte sjøaure har vandret langt, fra Verdalselva i sør til Beiarnelva i nord.

S T I K K O R D

Sjøaure, *Salmo trutta*, merking,
gjenfangst, lakselus

Innledning

Sjøaurefangstene er nær halvert på Vestlandet og i Midt-Norge sør for Namdalen de siste årene. Det er sterke indikasjoner på at bestandsutviklingen de senere årene skyldes redusert sjøoverlevelse. Hovedårsaken synes å være utslipp av lakselus fra oppdrettsanlegg sammen med dårligere næringstilgang og klimaendringer. I Namdalen har ikke tilbakegangen vært like sterk som i mange andre deler av Sør- og Midt-Norge.

Metoder og materiale

Høsten 2002 og 2003 ble sjøaure fanget som bifangst i åleruser i utløpet av Eidsvatnet i Høylandsvassdraget, et sidevassdrag til Namsen. Fisken ble merket med grønne floy tags (også kalt spaghettimerker) med individuell nummerering ved bruk av merkepistol. Merkene hadde returadresse "FYLKESM. Steinkjer". Til sammen 356 sjøaure ble merket i Eidsvatnet. Somrene 2003-2006 ble til sammen 838 sjøaure merket fra kilenøter i Lökkaren i Namsfjorden, ca 20 km fra munningen av Namsen. For å redusere skader på fisken ble det benyttet 40 millimeter maskevidde i fangstrommet på kilenøtene. Det ble benyttet gule floy fags med returadresse "7870 GRONG KOMM" i 2003-2005. I 2006 ble det nyttet rosa floy tags med returadresse "FAC 7817 SALSNES". Totalt ble 1194 sjøaure merket i perioden 2002-2006. Oversikt over merket fisk det enkelte år går fram av tabell 1 nedenfor. Oversikt over størrelsesfordeling av fisken går fram av figur 1-6.

Tab.1. Oversikt over merket sjøaure i Namdalen i perioden 2002 – 2006.

Merkested	Lokalitet	Ant. merket	År	Merkeperiode	Farge
Eidsvatnet	Innsjø	206	2002	høst	Grønn
Lökkaren	Sjø	235	2003	27/5 – 18/7	Grønn
Eidsvatnet	Innsjø	150	2003	høst	Grønn
Lökkaren	Sjø	332	2004	1/6 – 10/7	gul
Lökkaren	Sjø	200	2005	9/6 – 26/6	gul
Lökkaren	Sjø	71	2006	7/6 – 11/7	rosa
Sum tot.		1194			

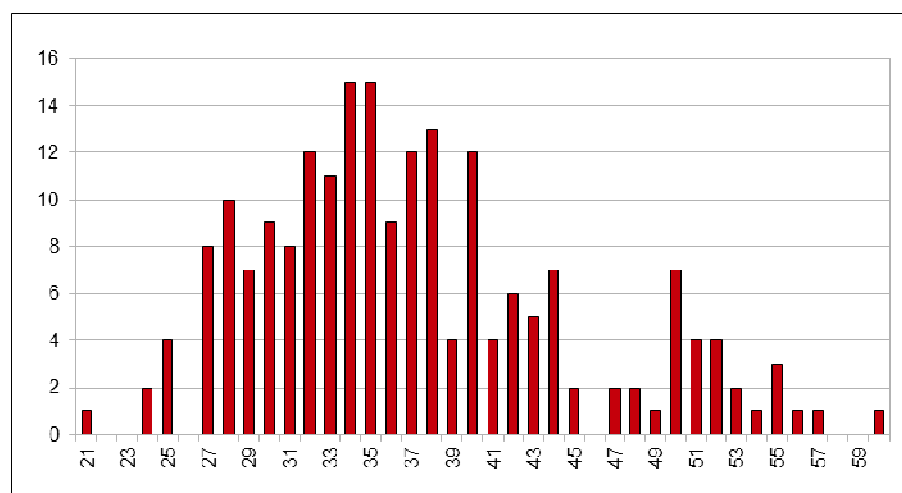

Fig.2. Lengdefordeling for 206 sjøaure merket fra åleruse i Eidsvatn høsten 2002.

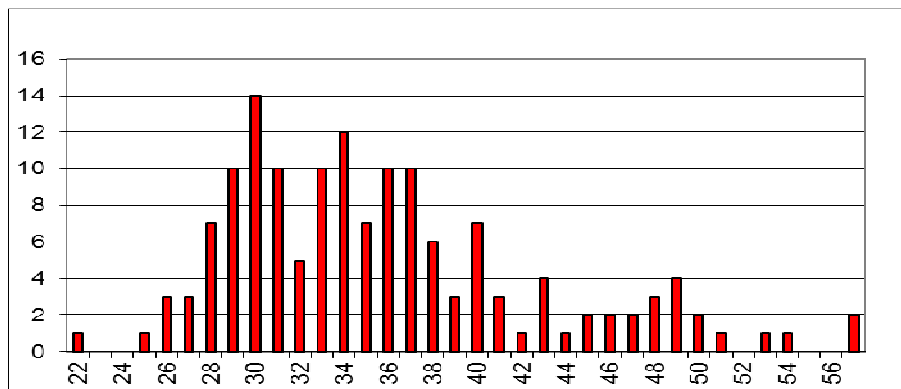

Fig.1. Lengdefordeling for 150 sjøaure merket fra Åleruse i Eidsvatn høsten 2003.

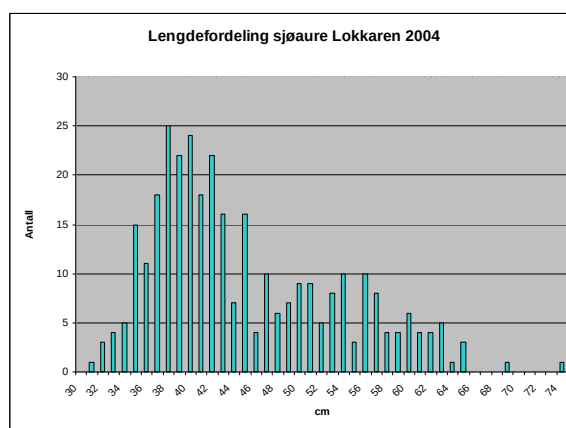
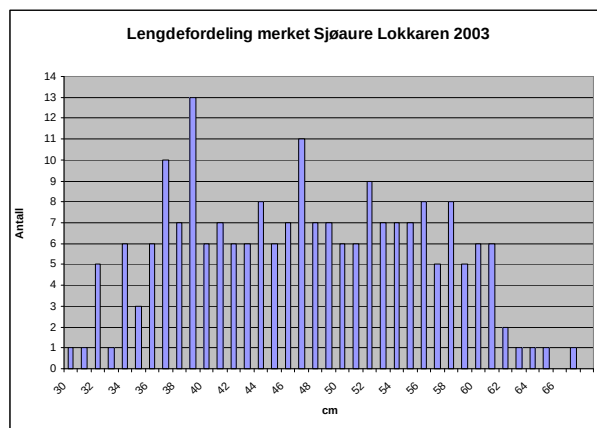

Fig.2. Lengdefordeling for sjøaure merket fra kilenot i Løkkaren, Namsfjorden 2003 og 2004.

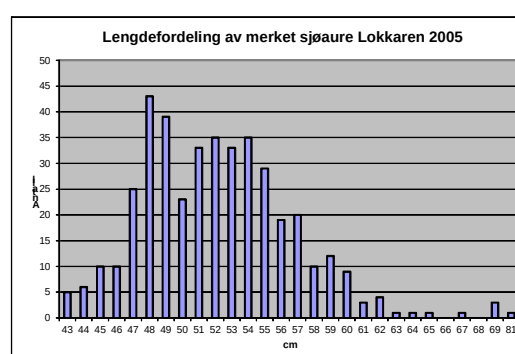
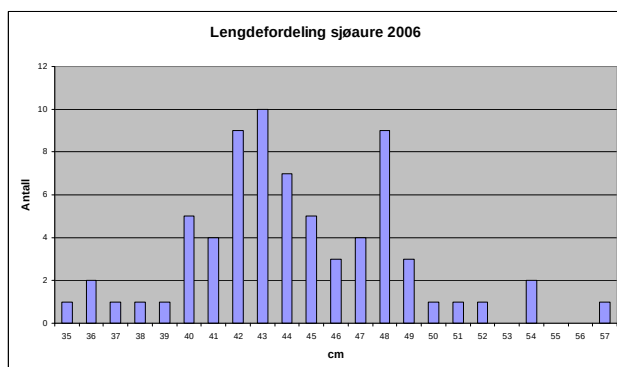

Fig.3. Lengdefordeling for sjøaure merket fra kilenot i Løkkaren, Namsfjorden 2006 og 2005.

Lakselusepåslag ble registrert for all sjøaure merket i Namsfjorden etter følgende skala:

S = 0-5 lus
M = 5-15 lus
L = 15-30 lus
XL = mer enn 30 lus

Resultater

Tab.2. Oversikt over gjenfangster fra de ulike merkingene

Merkested	Lokalitet	Ant. merket	Periode	Gjenfangst	%
Eidsvatnet	Elv	206	høst 2002	8	4
Lokkaren	Sjø	235	sommer 2003	13	6
Eidsvatnet	Elv	150	høst 2003	3	2
Lokkaren	Sjø	332	sommer 2004	24	7
Lokkaren	Sjø	200	sommer 2005	9	5
Lokkaren	Sjø	71	sommer 2006	5	7
Sum tot.		1194		62	5

Gjenfangsprosentene er lave for alle merkinger, varierende fra 2-7 %, med et gjennomsnitt på 5 %. Tilsvarende gjenfangstprosent for laks merket fra kilenøter i Namsfjorden (NINA) er vesentlig høyere (merket med Lea-merker). Årsaken kan være følgende

- Beskatningen av sjøaure er mindre (laksefiske mer attraktivt)
- Merketapet er høyere for spaghettimerker enn for Leamerker
- Informasjon til fiskere/grunneiere har vært bedre for laksemerkingsprosjektene, slik at rapporteringsraten er lavere for sjøauremerkingene

Tab.3. Antall dager mellom merking og gjenfangst, gjennomsnitt for hvert år/merkested

Merkested	År	Tid
Eidsvatn	2002	293 dager
Lokkaren	2003	261 “
Eidsvatn	2003	275 “
Lokkaren	2004	232 “
Lokkaren	2005	151 “
Lokkaren	2006	34 “
Gjennomsnitt		<u>227 dager</u>

Tab.3. Geografisk oversikt over gjenfangster og avstander fra merkested

Vassdrag/fjord	Gjenfangster	Avstand fra merkested (km)
Namsfjorden	21	0-20
Raufjord, Nesna	1	280
Sør-Kvaløy, Sømna	1	100
Namsen	18	0-50
Høylandsvassdraget	14	0-40
Salvassdraget	2	30-40
Bogna	1	20
Verdalsvassdraget	1	270
Vefsna	1	300
Beiarnelva	1	400
Ukjent sted	<u>1</u>	
Sum	<u>62</u>	

De fleste gjenfangstene (85 %) er gjort i Namsen eller i Namsfjorden. Seks gjenfangster er gjort i andre vassdrag, derav to i Nordland (Vefsna og Beiarnelva). Gjenfangsten i Beiarnelva er ca 400 km fra merkestedet. En aure er gjenfanget i Verdalsvassdraget (Helgåa) og må ha vandret rundt hele Fosen og inn Trondheimsfjorden, en strekning på 270 km fra merkelokaliteten. Gjenfangsten i Vefsna (Forsjordfoss) er ca 300 km fra merkestedet.

De fleste gjenfangstene i sjø er tatt i Namsfjorden, i tillegg er det to gjenfangster fra sjø i Nordland (Sømna og Nesna). Kilenot er vanligste gjenfangstredskap i sjøen (80%). Forøvrig er gjenfangstene i sjø fanget på garn eller dorg. Alle gjenfangstene i elv er tatt på stang, unntatt en sjøaure tatt på oter i Eidsvatnet.

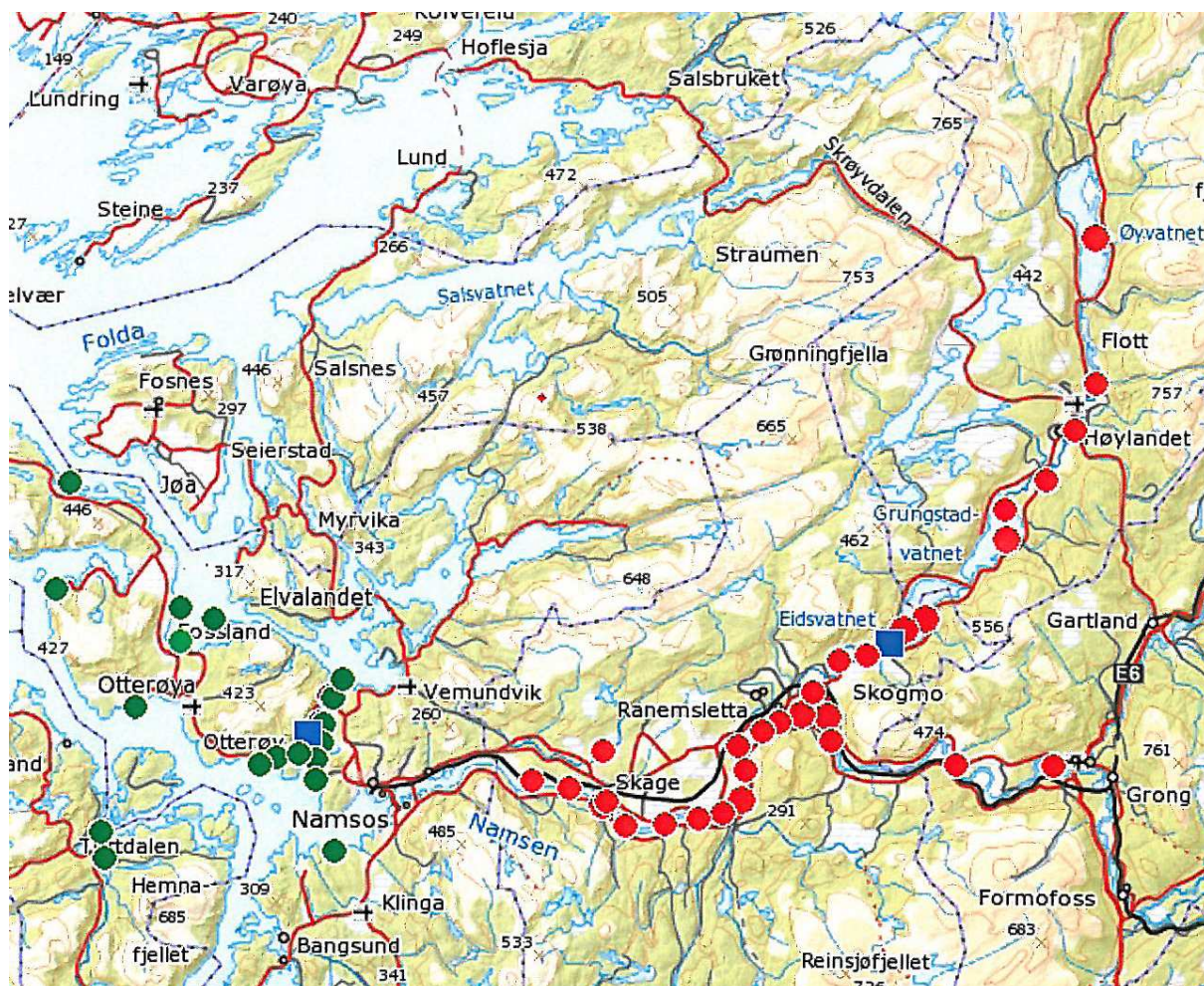
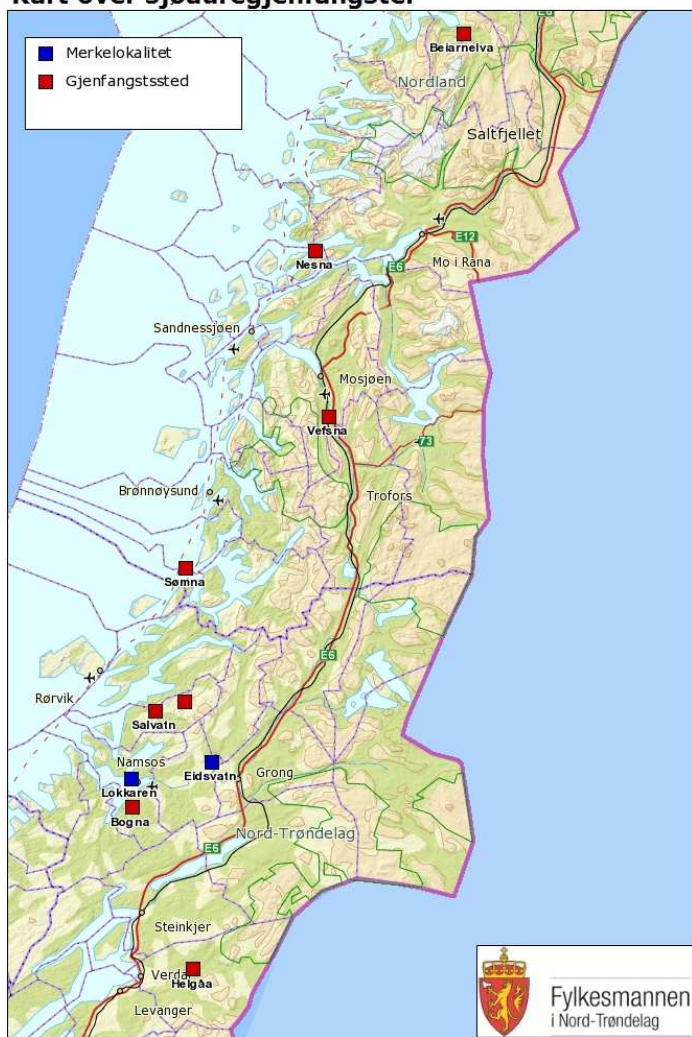

Fig.4. Kart over gjenfangster i nærområdet. Røde sirkler = Namsenvassdraget. Grønne sirkler = Namsfjorden. Blå firkanter = merkesteder

Som kartet viser er de fleste gjenfangstene gjort i nedre deler av Namsen og i Høylandsvassdraget. Kun to gjenfangster er tatt i øvre deler av Namsen.

Kart over sjøaregjenfangster

FMNTARI 2011

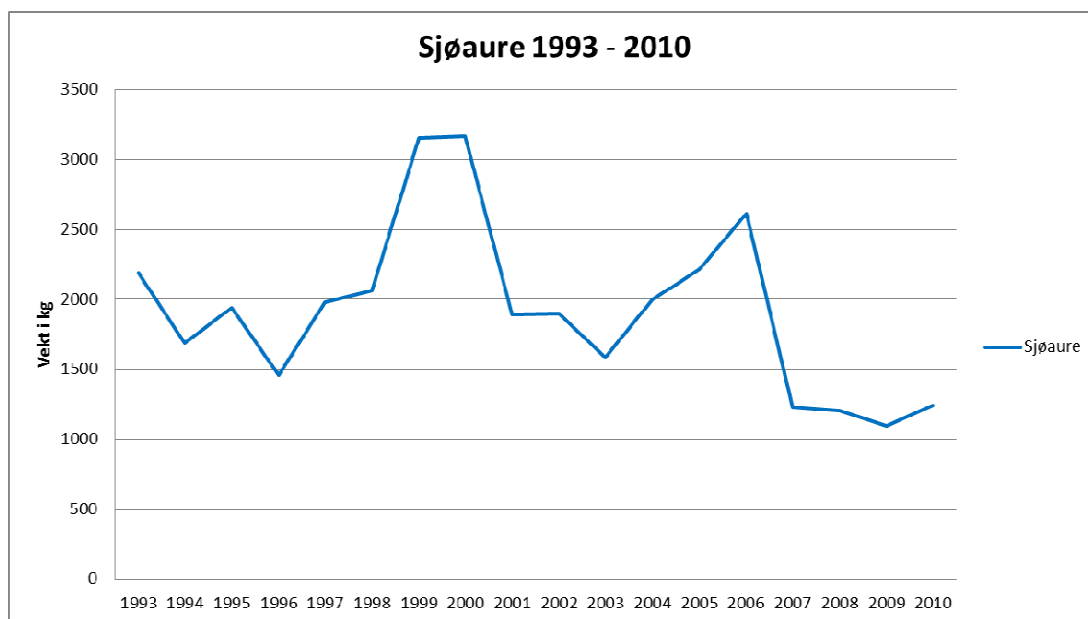
Fig. 4. Kart over sjøaregjenfangster gjort andre steder enn Namsenvassdraget og Namsfjorden.

De fleste gjenfangstene er tatt med sportsfiskeredskaper. Foto: Roar Lund

Fordelingen mellom gjenfangster i sjø og elv er 35/65%.

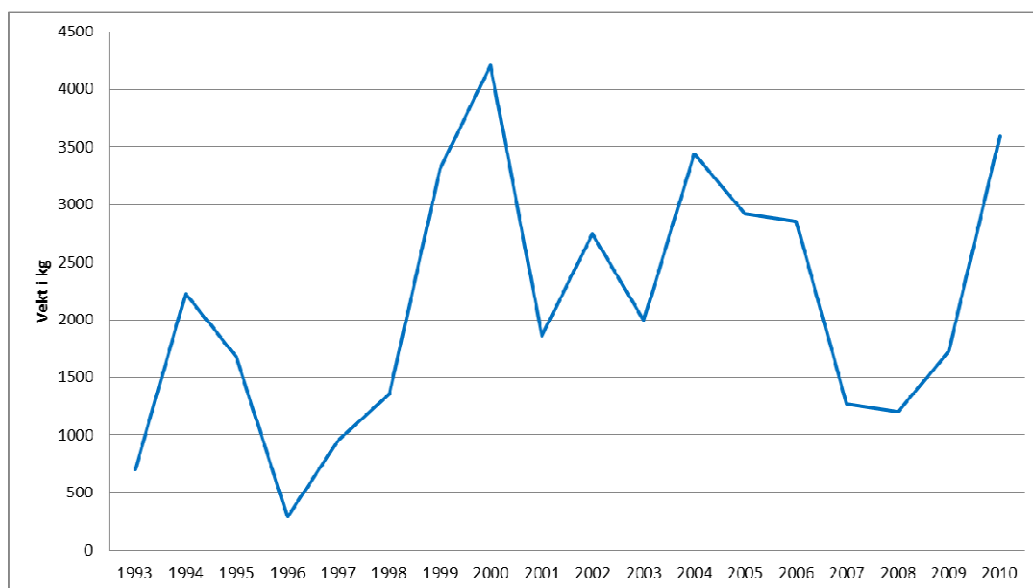
Det er vesentlig lavere gjenfangster for høstmerking i Namsenvassdraget/Eidsvatnet (2-4%) enn sommermerking fra kilenot i Namsfjorden (5-7%).

Figur 5. Sjøaurefangstene i Namsenvassdraget i perioden 1993 – 2010.

I perioden 1993 til 2010 har fangstene av sjøaure i Namsenvassdraget variert mellom 1000 og 3000 kg. Det var en stor reduksjon i fangstene fra 2006 til 2007. Fram til 2009 var det ingen kvoter på sjøaurefiske. Døgnekvote på 2 sjøaure per fisker ble innført i Namsenvassdraget fra og med 2009.

Sjøaurefangstene på kilenot i Namdalen i perioden 1993-2010 varierte mellom 300 og 4200 kg. Nest beste år var 2010 med ca 3600 kg sjøaure.

Figur 6. Sjøaurefangster i kilenotfiske i Namdalen i perioden 1993 – 2010

Registrering av luseangrep

Lusepåslaget varierte mye. Vel 60% av sjøauren hadde 5-15 lus i 2006 (n=71). 14% av sjøauren hadde 15-30 lus i 2003 (n=235). Andelen sjøaure med mye lus (L) gikk ned i perioden 2003-2006.

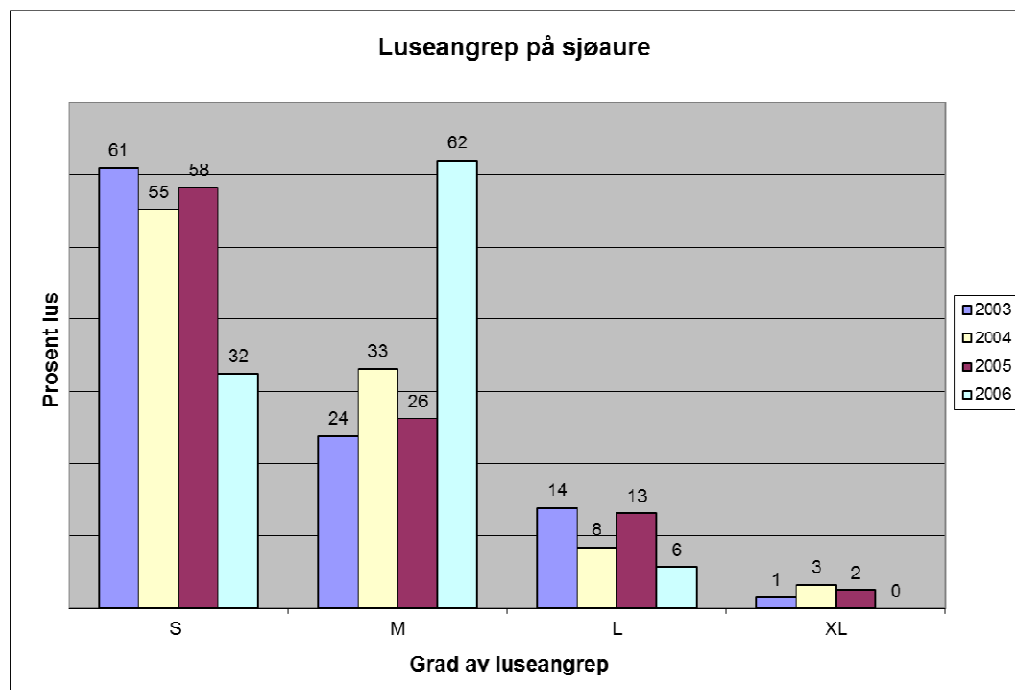

Fig. 7. Lakseluspåslag på den merkete sjøauren i Lökkaren, Namsfjorden i perioden 2003-06. Antall lus pr. fisk er gradert etter skalaen S, M, L og XL. (S = ca 1-5 stk., M = ca 5-15 stk., L = ca 15-30 stk. og XL = ca 30+)

Eksempel på sjøaure med lakselus

Vedlegg 1. Oversikt over de enkelte gjenfangstene

SJØAURE	2002										
Nr	Farge	Dato	Lengde	Vekt	Sted	Lokalitet	Redskap	Merket	Merkedato	Merke- lengde (cm)	Merkested
		gjenfangst									
40	grønn	29.06.2003		0,4 kg	N.fjord	Husvika	garn	høst-02		29	Eidsvatn
22	"	01.07.2003			N.fjord		kilenot	høst-02		48	Eidsvatn
146	"	29.06.2003			N.fjord	Lokkaren	kilenot	høst-02		38	Eidsvatn
172	"	23.07.2003	40 cm	0,8 kg	Vefsna	Forsjordfors	stang	høst-02		38	Eidsvatn
50	"	20.09.2003		1 kg	Bjøravassdr.	Eidsvatn	ålefelle	høst-02		43	Eidsvatn
153	"	17.07.2003		0,4 kg	Namsen	Grande	stang	høst-02		27	Eidsvatn
		15.07.2003		1,9 kg	Raufjord	Nesna	kilenot	høst-02			Eidsvatn
50	grønn	14.06.2004		1,2 kg	N.fjord	Lokkaren	kilenot	høst-02			Eidsvatn
	2003										
Nr	Farge	Dato	Lengde	Vekt	Sted	Lokalitet	Redskap	Merket	Merkedato	Merkelengde	Merkested
693	grønn	20.07.2003		0,5 kg	Namsen	Ø.Vibstad	stang	sommer-03	28.06.2003	38	Lokkaren
698	"	15.08.2003		1,9 kg	Namsen	Grande	stang	sommer-03	28.06.2003	56	Lokkaren
622	"	20.06.2003		1,6 kg	Namsen	Storem	stang	sommer-03	20.06.2003	52	Lokkaren
633	"	30.06.2003		0,46 kg	Bjøravassdr.	Eidsvatn	oter	sommer-03	22.06.2003	34	Lokkaren
737	"	01.07. ??		0,3 kg	Namsen	Selotten	stang	sommer-03	03.07.2003	32	Lokkaren
688	"	08.03		min. 1 kg	Namsen	Ranheim	stang	sommer-03	28.06.2003	60	Lokkaren
721	"	08.03		min. 1 kg	Namsen	Ranheim	stang	sommer-03	30.06.2003	58	Lokkaren
759	"	01.10.2003	40 cm	1 kg	Namsen	Myrelva	stang	sommer-03	06.07.2003	50	Lokkaren
709	"	14.06.2004			N.fjord	Sævik	kilenot	sommer-03	29.06.2003	61	Lokkaren
612	"	05.07.2004	52 cm	1,5 kg	Bjøra		stang	sommer-03	15.06.2003	53	Lokkaren
657	"	07.06.2004		2,35 kg	N. Fjord	Skorstad	kilenot	sommer-03	25.06.2003	54	Lokkaren
699	grønn	03.08.2005			Namsen	Lissberri	Stang	Sommer-03	28.06.2003	38	Lokkaren
785	grønn	23.06.2006	50 cm	1,6 kg	Namsfjord	Lokkaren		Sommer-03	08.07.2003	39	Lokkaren
921	grønn	17.06.2004	52 cm	1,6 kg	N.fjord	Lokkaren	kilenot	høst-03	01.10.2003	49	Eidsvatn
968	"	16.06.2004	40 cm	0,7 kg	Søråa		stang	høst-03	01.10.2003	37	Eidsvatn
954	"	29.07.2004	40 cm	0,8 kg	Bjøra		stang	høst-03	01.10.2003	36	Eidsvatn
	2004										
Nr	Farge	Dato	Lengde	Vekt	Sted	Lokalitet	Redskap	Merket	Merkedato	Merkelengde	Merkested
16	gul	13.06.2004	38 cm		N.fjord	Lokkaren	kilenot	sommer-04	12.06.2004	38	Lokkaren
41	gul	05.08.2004	39 cm	0,75 kg	Namsen	Grytøya	stang	sommer-04	16.06.2004	40	Lokkaren
43	gul	07.07.2004		0,7 kg	Bogna	Styuggskjær	stang	sommer-04	16.06.2004	38	Lokkaren
86	gul	01.09.2004		1,5 kg	Høyl.vassdr.	Grongst.vatn	garn	sommer-04	19.06.2004	54	Lokkaren
114	gul	01.08.2004		0,65 kg	Namsen	Grande	stang	sommer-04	21.06.2004	38	Lokkaren
133	gul	26.06.2004	63 cm	2,6 kg	Namsen	Grande	stang	sommer-04	22.06.2004	63	Lokkaren
139	gul	23.06.2004	56 cm		N.fjord	Lokkaren	kilenot	sommer-04	23.06.2004	56	Lokkaren
148	gul	22.06.2004	54 cm		N.fjord	Lokkaren	kilenot	sommer-04	22.06.2004	54	Lokkaren
221	gul	28.06.2004	51 cm	1,5 kg	N.fjord	Lokkaren	kilenot	sommer-04	28.06.2004	51	Lokkaren
241	gul	19.07.2004			Søråa	Råum	stang	sommer-04	28.06.2004	57	Lokkaren
242	gul	10.07.2004		1 kg	Namsen	Vibstad	stang	sommer-04	28.06.2004	44	Lokkaren
258	gul	07.04	33 cm	0,37 kg	Namsen	Moum	stang	sommer-04	29.06.2004	32	Lokkaren
297	gul	04.09.2004		1,6 kg	Namsen	Homstad	stang	sommer-04	09.07.2004	49	Lokkaren
443	gul	22.07.2004		1,1 kg	Namsen	Ristad	stang	sommer-04	10.07.2004	45	Lokkaren
216				1 kg	Eidsvatn		Stang	Sommer-04	27.06.2004	42	Lokkaren
53	rosa	17.08.2006	70 cm	3,3 kg	Salvatn	Tverlandet		Sommer-04	17.06.2004	42	Lokkaren
59		10.09.2006		3,5 kg	Helgåa		sluk	Sommer-04	17.06.2004	65	Lokkaren
182		30.06.2005		1,3 kg	Otterøya	Finnangen		sommer-04	26.06.2004	47	Lokkaren
469	gul	12.07.2004	46 cm	1,2 kg	N.fjord	Hovika	kilenot	sommer-04	12.07.2004		Lokkaren
434	gul	11.07.2004		1,2 kg	N.fjord	Lokkaren	kilenot	sommer-04	11.07.2004	47	Lokkaren
100		15..08.06		4 kg	Salvatn	Strømmen	sluk	sommer-04	21.06.2004	38	Lokkaren
135	?	23.07.2007		0,9 kg	Sømna	Sørkvaløy		sommer-04	23.06.2004	38	Lokkaren
233	gul	28.06.2006		0,85 kg	Gr.vatnet			Sommer-04	28.06.2004	35	Lokkaren
	2005										
Nr	Farge	Dato	Lengde	Vekt	Sted	Lokalitet	Redskap	Merket	Merkedato	Merkelengde	Merkested
870	gul	28.06.2005			Lilleøen	Namsen	Stang	Sommer-05			Lokkaren
899	gul	21.06.2006	54 cm	1,6 kg		Namsen	kilnot	Sommer-05			Lokkaren
980	gul	01.07.2005		0,5	Løvøyfjorden		Stang	Sommer-05			Lokkaren
	grå	05.05		0,7 kg	Namsenfjorde	Tøttdal	Stang	Sommer-05			Lokkaren
	grå	01.10.2005		1 kg	Namsenfjorde	Tøttdal	Stang	Sommer-05			Lokkaren
835	gul	23.08.2005			Søråa	Bessmorhylla	Stang	Sommer-05			Lokkaren
907	gul		54 m	1,5	Beiarnelva		Mark	Sommer-05			Lokkaren
978	gul	15.06.2006	58 cm	2,1 kg		Lokkaren	kilenot	Sommer-05			Lokkaren
860	gul	19.06.2006	51 cm	1,7 kg	Sør namsen	Hovika	kilenot	Sommer-05			Lokkaren
	2006										
Nr	Farge	Dato	Lengde	Vekt	Sted	Lokalitet	Redskap	Merket	Merkedato	Merkelengde	Merkested
525	rosa	13.07.2006	?	1,1 kg			mark	Sommer-06	15.06.2006	42	Lokkaren
555	rosa	14.08.2006	?	0,7	Namsen	Grande	stang	Sommer-06	22.06.2006	43	Lokkaren
511	rosa	09.08.2006			Øyvåtn		Wobbler	Sommer-06	13.06.2006	45	Lokkaren
514	rosa	20.06.2006			Bjøra	Bjørnes	stang	Sommer-06	13.06.2006	45	Lokkaren
545	gul	15. juli		1 kg	Høylandet	Grongstadvatn	Mark	Sommer-06	21.06.2006	41	Lokkaren

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Rapport nr 2012 – 2

“Sjøauremerkinger i Namdalen. Resultat av merking i perioden 2002-06”

ISSN 0800 - 3432